

Stanowisko PAN w sprawie masowego odstrzału dzików

Afrykański pomór świń (ASF) jest wysoce zaraźliwą i przebiegającą z wysoką śmiertelnością wirusową chorobą dzików i świń. W Polsce wirus ASF wykryto po raz pierwszy w lutym 2014 roku 800 m od granicy z Białorusią. Od tamtego czasu, występowanie ASF zanotowano w województwie podlaskim, warmińsko-mazurskim, lubelskim i mazowieckim. Pomimo podejmowania różnych środków zaradczych choroba rozprzestrzeniła się na coraz to nowe obszary. ASF stanowi poważny problem gospodarczy, społeczny i przyrodniczy. Z tego powodu musi on być rozpatrywany kompleksowo. Polska jest krajem, w którym rolnictwo (w tym produkcja trzody chlewnej) ma znaczący wkład w PKB. Z drugiej strony to właśnie rozwój rolnictwa wraz z obserwowaną obecnie gwałtowną zmianą klimatu przyczyniają się do corocznego intensywnego wzrostu liczby dzików w Polsce. Bez jej kontrolowania może się ona nawet potroić w rok. Z tego powodu coroczne ograniczanie populacji dzików jest konieczne.

Z punktu widzenia ASF, redukcja populacji dzików powinna być tylko jednym z działań zmierzających do zahamowania rozprzestrzenienia ASF. Jedynie ok. 5% odstrzelonych dzików miało kontakt z wirusem ASF. Odsetek ten jest znacznie wyższy wśród padłych dzików (80%), w których wirus może utrzymywać się bardzo długo stanowiąc potencjalne źródło zakażenia i dlatego ich szybkie usunięcie ze środowiska naturalnego powinno być działaniem priorytetowym. Wszystkie padłe dziki powinny być pilnie i sumienne zbierane i badane w kierunku obecności wirusa ASF. Tam, gdzie, zresztą zgodnie z rekomendacjami UE, przeprowadzenie intensywnej redukcji populacji dzików jest konieczne, musi być ono dokonywane z zachowaniem wysokich norm etycznych i z poszanowaniem wrażliwości społecznej na dobrostan przyrody. Intensywny odstrzał dzików powinien być prowadzony w regionach wskazanych przez epidemiologów weterynaryjnych. Powinno się zakazać odstrzału dzików w epicentrum występowania ASF, aby uniknąć rozprzecznięcia się dzików z tego obszaru.

Efektywne zarządzanie populacjami dzików w celu wyeliminowania ASF wymaga dogłębnego poznania epidemiologii tej choroby oraz ekologii dzików. Nie uzyskamy tego bez uruchomienia specjalnych programów badawczych. Zapobieżenie rozszerzania się ASF

wymaga kompleksowej współpracy ekspertów z wielu dziedzin przyrodniczych, jak również specjalistów od komunikacji społecznej. Kroki zmierzające do opanowania ASF nie przyniosą jednak zadowalających wyników bez rozwiązania kluczowego problemu, jakim pozostaje rygorystyczne przestrzeganie zasad bioasekuracji we wszystkich gospodarstwach posiadających trzodę chlewną.

Autorzy:

1. Jerzy Duszyński, biochemik, Prezes Polskiej Akademii Nauk
2. Marek Konarzewski, czł. korespondent PAN, zajmuje się zagadnieniami z pogranicza ekologii ewolucyjnej i fizjologii ptaków i ssaków, jest uznanym popularyzatorem nauki.
3. Henryk Okarma, czł. korespondent PAN, wieloletni dyrektor Instytutu Ochrony Przyrody PAN, specjalizuje się w problemach ekologii zwierząt, biologii łowieckiej i ochrony przyrody.
4. Zygmunt Pejsak, czł. rzeczywisty PAN, jest wybitnym specjalistą chorób świń, prowadził badania nad zastosowaniem metod biologii molekularnej w diagnostyce chorób zakaźnych świń.
5. Romuald Zabielski, czł. korespondent PAN, prowadzi badania i wykłada fizjologię zwierząt i prewencję weterynaryjną.